

ingediend op **1581** (2022-2023) – Nr. 2
16 mei 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Anke Van dermeersch

over het voorstel van resolutie

van Klaas Sloomans, Jan Laeremans, Bart Claes,
Wim Verheyden, Carmen Ryheul en Chris Janssens

tot wijziging van de wet van 15 juni 1935
op het gebruik der talen in gerechtszaken,
zodat zware verkeersovertreders niet langer
aan een snelle bestraffing kunnen ontkomen
door een taalwijziging van de procedure
aan te vragen

Documenten in het dossier:
1581 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie besprak op 9 mei 2023 het voorstel van resolutie tot wijziging van de wet van 15 juli 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zodat zware verkeersovertreders niet langer aan een snelle bestraffing kunnen ontkomen door een taalwijziging van de procedure aan te vragen.

1. Toelichting namens de indieners door Klaas Sloomans

Klaas Sloomans vat zijn toelichting bij het voorstel van resolutie aan met een korte anekdote. Enkele jaren geleden werd hij in de nacht van 4 op 5 december omstreeks twee uur 's nachts gewekt door een luide knal. Wat bleek: een zwarte Golf GTi stond met rokende motor bovenop de verkeersrotonde voor zijn deur. De rotonde in kwestie is zo'n meter hoog. Van de inzittenden was er geen spoor. Al na enkele minuten kwamen er politiecombi's aangereden en dra vloog ook een helikopter met zoeklicht boven de wijk. Daags nadien bleek dat drie gemaskerde en gewapende mannen een homejacking hadden gepleegd in Dworp. Ze hadden daarbij de auto van het gezin gestolen, waren er na een achtervolging mee gecrasht op de rotonde voor de deur van de spreker en waren wegevlucht.

Een van de daders werd uiteindelijk toch gevat en verscheen voor een Nederlandstalige rechtbank in Brussel. Ter zitting – dus nadat de onderzoeksrechter de nodige onderzoeksdaten gesteld had en het dossier had afgerond – vroeg de advocaat van de beklaagde botweg om de procestaal te wijzigen naar het Frans op basis van artikel 23 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken. Dat artikel bepaalt dat beklaagden die de taal niet machtig zijn, en ondanks de aanwezigheid van een tolk, een taalwijzigingsverzoek kunnen indienen, waardoor het proces verhuist naar de dichtstbij gelegen rechtbank waarvan de taal van de rechtspleging de taal is die door de beklaagde wordt gevraagd. In dit geval ging het dus over het Frans en dit spijts het feit dat de beklaagde was opgegroeid in Antwerpen. Het gevolg hiervan was dat het dossier opnieuw moest worden ingeleid bij een Franstalige rechtbank in Brussel, dat er een nieuwe onderzoeksrechter moest worden aangesteld die zich opnieuw moest inwerken in het dossier, dat het volledige dossier moest worden vertaald en dat er Franstalige korpsen betrokken werden voor het stellen van nieuwe onderzoeksdaten in een politiezone die niet de hunne is.

Het hoeft geen betoog dat dit alles heel veel geld en vooral ook heel veel tijd kost. En met name dat laatste is cruciaal. Het is procureur des Konings Ine Van Wymersch die gesteld heeft dat advocaten bij de vraag naar een taalwijziging niet enkel mikken op een mildere bestraffing, maar ook op de overschrijding van de redelijke termijn, waardoor er uiteindelijk geen straf meer zou kunnen worden uitgesproken. De spreker verwijst in dat verband naar het objectief vastgestelde feit dat de Franstalige rechtbanken, in vergelijking met de Nederlandstalige rechtbanken, met een structurele achterstand kampen. Dat is onder andere bevestigd door diverse parketmagistraten, waaronder de hoger reeds genoemde procureur des Konings Ine Van Wymersch. Het gaat hier dus duidelijk om een zuivere vorm van rechtsontwijking, waarbij gerechtelijke taalfaciliteiten worden misbruikt om een straf te ontlopen of om een lagere straf te bekomen.

Klaas Sloomans haalt aan dat dat recht in Halle-Vilvoorde, het arrondissement waar hij woont en dat deel uitmaakt van het gerechtelijk arrondissement Brussel, maar dat anderzijds wel integraal in Vlaanderen ligt, bovendien ook nog eens grondwettelijk gebetonneerd is door artikel 157bis van de Grondwet dat stelt dat de essentiële elementen met betrekking tot de taalwetgeving in gerechtszaken in het gerechtelijk arrondissement Brussel alleen kunnen worden gewijzigd met een tweederdemeerderheid en een meerderheid in elke taalgroep. Voor de overvallers die in Dworp de hogergenoemde gewapende homejacking gepleegd hadden met gijzeling van een gezin en diefstal van een wagen, had dit heel concreet tot gevolg

dat ze twee jaar voorwaardelijk kregen van een Franstalige rechter, die uitspraak deed zeven jaar na de feiten. De facto konden ze daardoor nog de dag zelf op hun gemak naar huis. Het moge duidelijk zijn dat we ons op vandaag in een bepaald hallucinante justitiële toestand bevinden.

Anticiperend op mogelijke kritiek vanwege de andere commissieleden, stelt de spreker dat hij er zich terdege van bewust is dat Justitie op vandaag niet homogeen deel uitmaakt van de Vlaamse bevoegdheden, en zelfs nog grotendeels tot de federale bevoegdheid behoort. Maar Vlaanderen is wel bevoegd voor de essentiële onderdelen van de verkeersveiligheid, die vandaag zwaar gehypothekeerd wordt door diezelfde taalwetgeving in gerechtszaken. Want ook verkeerscriminelen die in Vlaanderen voor een Nederlandstalige rechtbank verschijnen en van wie de rijongeschiktheid objectief is vastgesteld, verzoeken frequent ter zitting een taalwijziging. Daardoor verhuist hun dossier naar een Franstalige rechtbank, wat vaak maanden uitstel met zich brengt. Op die manier kunnen zelfs verkeerscriminelen die zwaar onder invloed van drank of drugs een verkeersongeval met vluchtmisdrijf hebben gepleegd, nog maanden of zelfs jaren blijven rondrijden tot hun proces voor de Franstalige rechtbank aanvangt.

De omvang van deze problematiek is niet min. In de rechtbanken van het arrondissement Halle-Vilvoorde (dus in Halle en Vilvoorde) waren er in 2021 alleen al 177 taalwijzigingsverzoeken. Dat zijn dus minstens evenveel verdachten (als een dossier tenminste niet over meerdere verdachten gaat) die de taalwetgeving eigenlijk flagrant misbruiken om een mildere straf of zelfs helemaal geen straf te krijgen. Klaas Sloomans verwijst in dat verband naar de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord, dat stelt dat het de ambitie is om tegen 2050 tot nul verkeersdoden te komen. Die doelstelling blijkt op vandaag de dag echter nog niet binnen handbereik te liggen. Er moet integendeel zelfs een toename van het aantal verkeersslachtoffers worden vastgesteld. Waar er in 2020 253 verkeersdoden vielen, waren er dat in 2021 al 310, een toename met 33 procent. Idem dito voor wat de zware en de lichte verwondingen bij ongevallen betreft. Vanzelfsprekend werd niet in al die gevallen misbruik gemaakt van de taalwetgeving, maar het is wel ontegensprekelijk zo dat de huidige wetgeving er mee voor zorgt dat we dat cijfer maar niet onder controle krijgen. Het is mee door die wetgeving dat er op vandaag nog altijd verkeersgekke zijn – waarvan de rijongeschiktheid objectief is vastgesteld – die ongestraft door onze straten mogen blijven rijden en zo de verkeersveiligheid van ons en onze kinderen in het gedrang brengen.

Die klacht wordt breed gedeeld. Procureur des Konings Ine Van Wymersch – hierboven reeds vermeld – voert al jarenlang een verbeterde strijd tegen deze aberrante wetgeving. Ze zegt hierover onder andere het volgende: “De enige mensen aan wie deze wet extra rechten toekent, zijn Franstalige criminelen.” En verder: “Deze wet is nooit in het voordeel van de slachtoffers, alleen van de daders.” Ze pleit er daarbij zeer concreet voor om artikel 23 van de taalwetgeving in gerechtszaken aan te passen, waarbij de taal van de procedure zou samenvallen met het gebied waar de feiten hebben plaatsgevonden. Een pleidooi dus voor een zuivere vorm van de toepassing van het territorialiteitsbeginsel, dat in het Vlaamse regeerakkoord als fundamenteel wordt bestempeld, maar waarvan moet worden vastgesteld dat het dode letter blijft voor wat de toepassing van de taalwetgeving in gerechtszaken betreft. Met dit voorstel van resolutie wordt er dan ook voor gepleit om het territorialiteitsbeginsel te honoreren door er bij de Federale Regering op aan te dringen om deze achterhaalde en onrechtvaardige taalwetgeving aan te passen, zodat wie in Vlaanderen strafbare feiten pleegt voor een Nederlandstalige rechtbank verschijnt. Dat kan dan eventueel met bijstand van een tolk zijn, als garantie in het kader van de rechten van de verdediging. De mogelijkheid tot doorverwijzing naar een andersstalige rechtbank zou echter verdwijnen, waarmee tegelijk ook een sluipteg voor een mildere straf of zelfs straffeloosheid zou verdwijnen. Het lid verwijst in dat verband ook nog naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat oordeelde

dat de inschakeling van een tolk volstaat om de rechten van de verdediging te garanderen. Het vaak door de Franstaligen aangehaalde argument als zou dit een aanslag op de rechten van de verdediging inhouden is dus zonder grond.

Klaas Sloomans twijfelt er niet aan dat hier – om het voorstel van resolutie toch maar niet te hoeven goedkeuren – zal worden opgeworpen dat dit een federale materie is, waar we ons niet mee te moeien hebben. Hij wijst er daarbij op dat dit dossier op federaal niveau muurvast zit. Zijn federale collega en partijgenote Kamerlid Katleen Bury, maar ook Kamerlid Joris Vandenbroucke van Vooruit en N-VA-Kamerlid Kristien Van Vaerenbergh hebben Justitieminister Vincent Van Quickenborne hierover al talloze keren ondervraagd. Maar na jaren van aandringen komt de minister van Justitie nog steeds niet verder dan te stellen dat hij de voorstellen onderzoekt en bestudeert, maar dat het hier om delicate communautaire materie gaat. Minister David Clarinval die bevoegd is voor Institutionele Hervormingen, stelde in de Kamercommissie Institutionele Hervormingen botweg dat een wijziging van de taalwetgeving in gerechtszaken deel uitmaakt van het complexe institutionele evenwicht en dat er vandaag geen akkoord is om aan dat evenwicht te raken. Waarmee hij dus meteen ook alle hoop op verandering wegnam. Werkloos afwachten tot er federaal iets beweegt – bijvoorbeeld via de hangende wetsvoorstellen van onder andere de N-VA – levert dus gegarandeerd niets op. Vandaar dat het zaak is om vanuit dit Vlaams Parlement de druk op te voeren, door de Vlaamse Regering aan te manen hierover op tafel te kloppen bij haar federale collega's om dit met spoed te behandelen in de schoot van de Interministeriële Conferentie Institutionele Hervormingen. En mocht dit overleg binnen het jaar geen resultaat opleveren, dan voorziet het voorstel van resolutie – als stok achter de deur – dat de Vlaamse Regering deze kwestie op het Overlegcomité brengt.

De spreker sluit af met de bedenking dat iedereen toch zou moeten beseffen dat er bloed kleeft aan dit dossier, zodat het Vlaams Parlement het aan zichzelf verplicht is om er alles aan te doen om dit recht te zetten. Hij appelleert dan ook aan het verantwoordelijkheidsgevoel van de andere commissieleden en hoopt hun volle steun te krijgen voor het voorstel van resolutie.

2. Bespreking

Jeroen Tiebout stelt vast dat er drie volksvertegenwoordigers uit de Rand in de commissie aanwezig zijn. Er mag dus geanticipeerd worden op enige anekdotiek. Principieel kan de spreker zich volkomen vinden in de stelling van Klaas Sloomans dat het een absolute schande is dat men de taalwijziging aangrijpt om een straf te ontlopen. Dat is echter niet alleen aan de orde in de Vlaamse Rand, in Halle-Vilvoorde, maar bijvoorbeeld ook in Brugge. Nog maar gisteren heeft hij in deze commissie aangehaald dat deze regeling van toepassing is op het hele land. Hij verwijst in dat verband naar een mailtje van een rechter uit het Brugse die hem erop wees dat "het wraakroepend is dat het chique volk dat in het weekend onder invloed rondrijdt in Knokke, maar zogezegd geen Nederlands kent als de zaak voor de rechtbank komt, daarmee de taalwijziging aanvraagt en doorstuurt naar het parket van Henegouwen. Waar Doornik de dichtstbijzijnde rechtbank is over de taalgrens, het dossier inderdaad vertaald moet worden in het Frans, en het algemeen bekend is dat het dossier in werkelijkheid een stille dood sterft."

Dat soort toestanden is werkelijk schandalig, en daarom heeft de federale fractie van de N-VA, waar men bevoegd is voor de wijziging van die taalregeling, een wetsvoorstel (*Parl.St.* Kamer 2022-23, nr. 3339/001) ingediend om het taalgebruik van die rechtspleging aan te passen. Daarbij stelt men het territorialiteitsbeginsel in als absolute regel voor het bepalen van de taal van de rechtspleging in strafzaken. Er wordt ook nog verder gegaan: de bijzondere regeling voor de facilitatengemeenten wordt opgeheven. En het in de wet van 15 juni 1935 voorziene recht op vertolking en vertaling blijft behouden, waardoor de rechten van de verdediging dus wel

degelijk gewaarborgd blijven. Wat dus helemaal wegvalt is de mogelijkheid om eenzijdig de taal te kiezen. Om al die redenen is de N-VA er dan ook van overtuigd dat het probleem best wordt aangepakt waar het zich stelt, namelijk op het federale niveau. Vandaar ook dat daar het genoemde wetsvoorstel werd ingediend. Dat is het juiste niveau om de juiste strijd te voeren.

Peter Van Rompuy wijst erop dat deze problematiek ook gisteren al even aan de orde is geweest, toen in deze commissie de studie naar de defederalisering van Justitie (van Stefan Sottiaux en Arvid Rohtus) besproken werd. Er werd toen aangegeven dat men bij een eventuele overheveling van Justitie op dit specifieke punt geen wijzigingen voorstelde.

De spreker heeft zelf een tweetal suggesties met betrekking tot deze materie. Dat er zich problematische situaties voordoen is alleszins evident. Maar een rechter kan, wanneer er een vraag is tot taalwijziging, steeds om objectieve redenen (waaronder bijvoorbeeld het risico op verjaring) weigeren om daarop in te gaan. Van die optie zou meer en strikter gebruikgemaakt moeten worden. En daarnaast kan, zoals hier gisteren ook al gesuggereerd werd, eerst eens grondig worden nagegaan of een verplichte bijstand door een tolk geen goede piste is om dit probleem aan te pakken. Dat zou dan op federaal niveau bekeken moeten worden.

Maar hoe dan ook betreft het hier een exclusief federale bevoegdheid. De wijziging van de wet in kwestie kan alleen met een tweederdemeerderheid gebeuren. Via de twee hogervermelde suggesties zouden er toch al op vrij korte termijn stappen vooruit gezet kunnen worden. Op die manier zouden de meest aberrante gevallen al geremedieerd kunnen worden.

Adeline Blancquaert stelt vast dat de teneur van de twee voorgaande tussenkomsten erin bestaat dat men weliswaar de gegrondheid van het voorstel van resolutie erkent, maar er toch niet van aan wil, omdat het een federale bevoegdheid betreft. Dergelijke houding roept bij het lid de vraag op naar de zin van voorstellen van resolutie als instrument van parlementair werk. Een dergelijk voorstel van resolutie dient er immers net voor om andere niveaus aan te sporen tot het ondernemen van actie. En net aan die actie ontbreekt het op federaal niveau duidelijk.

Het is dan ook ronduit jammer en minstens flauw van de andere commissieleden, en zeker van Jeroen Tiebout, die nog maar gisteren een mooi pleidooi gehouden heeft tijdens de bespreking van de studie over de defederalisering van Justitie, dat ze beweren dat er niet kan ingegaan worden op wat in wezen toch een zeer goed voorstel van resolutie is. Dat het voorstel van resolutie voor het lid het predicaat 'goed' verdient, is niet te wijten aan het feit dat het vanuit haar eigen fractie komt, maar wel omdat iedereen het erover eens is dat wat hier voorligt correct is en eigenlijk zou moeten goedgekeurd worden. Het is dan ook ronduit een flauw excuus dat men daar niet in mee kan gaan omdat het louter federale materie is. Zo'n houding roept een existentiële vraag op naar de zin van voorstellen van resolutie.

De *voorzitter* wijst erop dat een voorstel van resolutie in het Vlaams Parlement per definitie een aansporing is aan de Vlaamse Regering om actie te ondernemen.

Klaas Sloomans stelt tot zijn grote ontgoocheling vast dat men weer alle toeters en bellen bovenhaalt om het cordon boven de verkeersveiligheid en boven de eigen principes te kunnen stellen. Hij neemt er akte van dat men zich verschuilt achter het argument dat het om federale materie gaat. In dat verband wijst hij er echter op dat de vijf Vlaamse resoluties over de staatshervorming van 3 maart 1999 ook over federale materies gingen en dat de fractie van Peter Van Rompuy die toen toch ook mee heeft goedgekeurd. Daar gold het bezwaar dat hier nu wordt ingeroepen dus blijkbaar niet. Daarenboven wordt in dit voorstel van resolutie ook enkel gevraagd dat de Vlaamse Regering deze problematiek zou aankaarten bij de Federale

Regering en haar desgevallend ook zou agenderen op het Overlegcomité. In het licht van de problematiek waarover het hier gaat, is dat toch wel het absolute minimum minimorum. Men doet er de duizenden verkeersslachtoffers die er op vandaag nog altijd vallen – deels ten gevolge van deze aberrante wetgeving – absoluut geen recht mee.

Wat het N-VA-wetsvoorstel betreft dat hangende is in de Kamer van volksvertegenwoordigers en dat de spreker ook een warm hart toedraagt, is het duidelijk dat het binnen de huidige Vivaldiconstellatie niet de minste kans op slagen heeft. Het is wishful thinking om te denken dat het goedgekeurd kan raken. Daarom is het van het grootste belang dat dit Vlaams Parlement in dezen zijn volle verantwoordelijkheid opneemt door de druk te verhogen. Het is een legitieme betrachting om via het instrument van het voorstel van resolutie de Federale Regering tot actie aan te manen. Dit voorstel van resolutie niet goedkeuren komt voor het lid dan ook neer op een vorm van schuldig verzuim.

3. Stemming

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie tot wijziging van de wet van 15 juli 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, zodat zware verkeersovertreders niet langer aan een snelle bestraffing kunnen ontkomen door een taalwijziging van de procedure aan te vragen, verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Anke VAN DERMEERSCH,
verslaggever